

TÓTH ZSUZSA

**Jobbágy Károly, a könyvtáros tanár
(1921-1998)**

Jobbágy Károly kétszeres József Attila díjas költő, 27 évig tanár, ebből 17 éven át könyvtáros is volt. Tanári, könyvtárosi és költői tevékenysége szétválaszthatatlan, hiszen mind egy ember arca, lelke, alkotása volt, a különböző tevékenységei egymással kölcsönhatásban formáltak, alakították személyiségét.

Balassagyarmaton született, apja cukrászegéd, anyja postatisztviselő volt. Igen szűkös, szegény körülmények között éltek, anyja korán meghalt, nagyszülei nevelték, amíg apja Olaszországban próbált szerencsét. Iskolába is itt, Balassagyarmaton kezdett járni, nagyszülei segítették első lépéseit, melegséggel, szeretettel vették körül egyetlen unokájukat. Kilencéves korában apjával és annak új feleségével a fővárosba költöztek. Minden új és idegen volt, a város, az utcák, a lakás és benne az emberek. Még az apja is, hiszen nem volt vele kapcsolata az elmúlt években, emlékei sem lehettek, nem alakulhatott ki köztük mély, meghitt kapcsolat. Mostohaanyja is hozott egy gyereket a házasságba, egy közös gyermek is született, így öten éltek együtt. Nagy szegénységben teltek az iskolás évei, két polgári elvégzése után a gimnáziummal is megpróbálkozott, mert mindig szívesen és jól tanult. Ám nem érezte jól magát a gimnáziumban, sem a gyerekek, sem a tanárok nem fogadták be, nem „közülük való” volt. Csalódottan, keserűen hagyta ott, és ment vissza a Knézits utcai polgáriba, ahol mindenki szeretettel fogadta, az iskola folyosóját még mindig az ő rajzai díszítették. Ekkor kezdett el verseket írni. Bár a felsőkereskedelmi iskolában könyvelést és kereskedelmi számtant tanult, ő költőnek érezte magát. Ekkor ismerkedett meg József Attila költészetével és megjelent első verse is. Megváltoztatta vezetéknévét; Jancsovits-ból Jobbágy lett. A névválasztás is jellemző a költő elkötelezettségére, a szegény sorsú, nincstelen tömeggel vállalt azonosítást. 1939-ben az érettségi bizonyítvány megszerzése idején már nemcsak a *Népszava* közölte verseit, de a *Kelet népe* és a *Híd* is. Személyes kapcsolatba került Veres Péterrel, Darvas Józseffel, Sinka Istvánval, Erdélyi Józseffel és Püski Sándorral. A népi írók alakították ki költői magatartását, hitvallását. Elvetette az öncélú, csupán formákkal bíbelődő, indulat nélküli költészetet.

1943-ban behívták katonának, 1945-től hadifogságba került. „Ingyen nyelvvórákat” az orosz hadifogságban kapott, kétszer is hazaindult, mire végre, viszontagságos körülmények között, 1948-ban hazajutott. Romokban volt nemcsak az ország, de az álmai is, melyek egy szebb, igazságosabb világról szóltak. Csak egy hivatalban tudott elhelyezkedni, lélekromboló, unalmas munka volt, esténként egyetemre járt, magyar-orosz szakra. Az ötvenes évek nem kedveztek a lírai szárnyalásnak. A rideg valóság, a szürke hétköznapiak nem adtak ihletet. A félelem, a hallgatás évei voltak ezek, a ko-

holt percek ideje, a csengőfrász, és nem a költészet ideje. Évekig nem írt, inkább olvasott.

1953-ban Sztálin halálát enyhülés követte nálunk is. Újra megjelenhettek a versei, s 1954-ben megkapta első József Attila díját. A kicsit szabadabb politikai légkör pezsdítően hatott írói alkotókedvére, ontotta magából a költeményeket. A nagy nekibuzdulás, lelkesedés, a sok indulat és hev az 1956-os forradalom leverése és megtorlása után szertefoszlott. Dermedt csend következett. Volt, aki elhagyta az országot, volt, aki belső emigrációba vonult, és sokakat bebörtönöztek. Jobbágy Károlyt az állásából kitették, az irodalmi életben nem volt helye, újra a hallgatás évei következtek.

Hollósi László, a Könyves Kálmán Gimnázium akkori igazgatója maga köré gyűjtötte az ellenforradalmároknak bélyegzett, a hatalomnak nem tetsző elemeket, így került Jobbágy Károly is a tanári karba. Itt tanított 1956-58 között. Jól érezte magát a közösségben, ám mégis áthelyezését kérte, hogy kevesebbet kelljen utaznia, több ideje maradjon a versírásra. Így lett az Eötvös József Gimnázium tanára.

A 19. században a kapitalista fejlődés meggyorsulása, a reáltudományok előtérbe kerülése váltotta ki az igényt egy új iskolatípus létrehozására. Magyarországon az 1790-91. évi országgyűlés által kiküldött művelődésügyi bizottság vetette fel először a mechanikai és technikai iskolák felállításának szükségességét a gyáripar fellendülése, a kis és nagykereskedők, a kézművesek képzése érdekében. E bizottság javaslatát visszautasították az udvarnál, a magyar nemesség pedig okulva a francia forradalom eseményein, és félve azoktól, belenyugodott a reformok félretételébe. A népoktatás kérdése végighúzódtott a reformkor politikai vitáin. Széchenyi a kiművelt emberfők hiányában látta általános elmaradásunk egyik fő okát. Az ellenzéki követelések lecsillapítására az udvar 1846-ban megnyitotta a József nádorról elnevezett Ipartanoda iskolát, a mai műszaki egyetem elődjét. A Bach-korszakban Thun Leó bécsi közoktatási miniszter alakította ki és irányította az abszolutizmusnak megfelelő iskolapolitikát. Célja a császárhű hivatalnoksereg képzése, a nemzeti érdekeket érvényesíteni akarók elnyomása, de egyúttal az egyre erősödő polgárság érdekeit figyelembe vevő iskolarendszer kiépítése volt. Így született meg 1849-ben az „Organisations Entwurf”. Ez a szabályzat, amely lényegében 1945-ig volt érvényben hazánkban, az egész birodalom számára készült, az „összbirodalmi” érdekeket szolgálta. Megteremtette a humán jellegű nyolcosztályos gimnáziummal nem egyenrangú hatosztályos reáliskolát, ami a Bach-korszak jellegzetes iskolatípusává vált. A reáliskola egy olyan középiskola volt, amely az alacsonyabb rangú ipariskolák és a magasabb technikai iskolák között helyezkedett el.

Magyarországon 1850 és 1858 között 17 reáliskola létesült, többek között Pozsony, Sopron, Pest, Buda területén. A magyarság nagy idegenkedéssel fogadta az új iskolatípust. Nem volt alaptalan a bizalmatlanság: az egymást követő intézkedésekből kiderült az udvar valódi szándéka és célja; amely nem volt más, mint német eszközökkel, német szellemben terjeszteni a kultúrát Magyarországon. 1854-ben Budán és Pesten három középiskola működött, az 1687-ben alapított katolikus, az 1717-ben alapított kegyesrendi, és az 1823-ban alapított evangélikus gimnázium. A legrégebbi nem felekezeti középiskola Budapesten a mai Eötvös József gimnázium lett.

A helytartótanács a kor igényeinek megfelelő, az Entwurf szerint teljesen új reáliskola felállítását kívánta. 1853-ban kelt rendeletében előírta a városnak a reáliskola fel-

állítását. Hosszú levelezések kezdődtek az iskoláról a város és a helytartótanács között az oktatás nyelvéről, a tanári állásokról, a magyar és német osztályok arányáról.

A hatosztályos német főreáliskola ünnepélyes megnyitására 1855. január 13-án került sor. A beszédek német nyelven szóltak, a „Gotterhalte”-t énekelték. A két magyar nyelvű osztályt és a német osztályokat külön épületben helyezték el. A magyar nyelvű diákokat piarista tanárok tanították, 1857-58-as tanévtől kezdve a mai helyén, a Reáltanoda utcában, melynek épületét Hild József városi építész tervezte. A kezdeti ellenérzés elmúlt, a tanoda egyre népszerűbb lett, létszáma egyre nőtt, 1859-ben már 505 beiratkozott diákot tartottak nyilván. Ezzel a birodalom második legnépesebb iskolájává vált. Egyes osztályok létszáma meghaladta a 100 főt! Az iskola jeles igazgatója, Ney Ferenc érdeme, hogy 1860-61-es tanévtől magyar nyelven folyt a tanítás. 1875-76-os tanévtől az intézmény nyolcosztályos főreáliskolává vált, tanterve fokozatosan közelített a gimnáziumokéhoz, bevezették az érettségi vizsgát, a tanítás ideje tíz hónapról kilencre csökkent. Az iskola 1921-ben vette fel Eötvös József nevét. 1930-ban a volt iskolatársak a világháborúban elesett társaik emlékére szobrot állítottak, Ligeti Miklós gyönyörű alkotása az első emeleti lépcsőfordulót díszíti. Ma is kedves, élő hagyomány, hogy aki elmegy a szobor előtt, megsimogatja annak fejét, akkor aznap nem fog felelni, vagy ha mégis, akkor jó jegyet fog kapni. Mára a patinás szobor feje fényesen csillog a sok simogatástól. 1935-től folyamatosan vált gimnáziumi osztályokká egy-egy évfolyam és 1942-re teljessé vált a nyolcosztályos gimnáziummal alakulás.

Az évtizedek során az intézménynek számos jeles tanára volt, így többek között 1956-ban Antall József is itt tanított, majd a forradalom leverése után büntetésül áthelyezték a Toldy Ferenc gimnáziumba. 1994-ben emléktáblát avattak tiszteletére.

1992-től, megtartva a négy évfolyamos oktatást, hat évfolyamos gimnázium tantervét is kidolgozták és bevezették az oktatásba. Az iskolatípus iránti érdeklődést jól mutatja, hogy az „Eötvös modellt” Magyarország több gimnáziuma is átvette. 2000-ben, Doba László igazgató „vezényletével” nagyarányú építkezéssel, átalakítással, bővítéssel, teljesen újjáalakult a gimnázium.

Az iskola háromszáz személyes színháztermében rendszeresen tartanak irodalmi előadásokat, zenés produkciókat. A népszerű klubhelységben író-olvasótalálkozókat, kiállításokat, filmvetítéseket rendeznek. A pedagógiai program szerint az iskola olyan intézmény, amely kultúrát közvetít az itt zajló oktató-nevelő munka segítségével. A kultúra egyaránt jelent ismereteket, érzelmi műveltséget, szociális érzékenységet és szolidaritást, viselkedéskultúrát, a humán, a reál és informatikai ismeretek egyensúlyát. Figyelmet fordítanak az alkotmányos kereten belül a vélemények, gondolatok, egyéni álláspontok szabad megnyilvánulására. Az iskola vezetés-pedagógiai elveiben az eötvösi gondolatot viszi tovább: „Minden tudás csak akkor bír való beccsel, ha cselekvésre képessé tesz”¹. A középiskolai évek nagyon fontosak a felnőtté válás folyamatában, az iskola falain kívülre szervezett programok, pl. kirándulás, táborok, színházlátogatások – közös élményt adnak, közösséggé formálják a benne résztvevőket. A diákkormányzat, a klub, az Eötvös Diák, az Eötvös Évkönyv, az iskolarádió működtetése mind a tanulói öntevékenységre, kreativitásra épít.

Az iskola népszerűsége töretlen, ma közel nyolcszáz diák és nyolcvan tanár tagja e nagy múltú tanodának. Az utóbbi évtizedek pedagógiai hullámverései, meg-megújuló

reformtörekvései közepette is szilárd hagyományaira építve, oktatás-nevelési programját folyamatosan hozzáigazítva a társadalom elvárásaihoz, képes volt fenntartani magas színvonalát, értékrendjét.

Az iskola történetével szorosan összefügg könyvtárának története, a tanoda indulásakor nemcsak tandíjat kértek a beiratkozótól, de 1 Ft-ot könyvtáralapításra is. Első perctől kezdve úgy gondolták, az iskola elengedhetetlen része a könyvtár. Az első évtizedekben a könyvtári állomány nagyobbik fele német nyelvű tankönyvekből és nyelvkönyvekből állt. Külön kezelték a tanári és külön az ifjúsági könyvtárat. Az állomány gyarapodásához nagymértékben hozzájárult a sok adakozó. Ney Ferenc felhívása jó visszhangra talált, a tudomány és az irodalom területéről érkeztek adománykötetek. A legtöbb értékes, ritka kötet ajándékozás útján került a gyűjteménybe, 7 mű a 16., 6 kötet a 17. századból. Az első függetlenített könyvtárost 1958-ban nevezték ki, addig egy-egy tanár látta el a feladatot. 2000-ben a nagy felújítás során 24 ülőhelyes olvasóteremmel bővült a könyvtár, kényelmes asztalok, olvasólámpák várják a diákokat, tanárokat. A falakon Jobbágy Károly által összegyűjtött dedikált fényképek láthatók. A könyvtár állománya tankönyvekből, kézikönyvekből, lexikonokból, kötelező olvasmányokból, szépirodalomból és szakkönyvekből áll. Kölcsönözhetnek folyóiratokat, videót és CD-t is, kb. 20 000 kötet az állomány nagysága.

Jobbágy Károly 1958-ban került az Eötvös József Gimnáziumba, orosz nyelvet tanított, vezette az iskolai önképzőkört 1962-1972-ig. Az iskolai újság; az *Eötvös Diák* tanárszerkesztője volt tíz évig. 1967-től függetlenített könyvtárosa lett a gimnáziumnak. Kezdetben azt hitte, itt majd lesz ideje az írásra, újra ihletet kap a verseléshez. „Egy kis független nyugalmat, amelyben a dal megfoglanhat”². Rövid idő múlva észrevette, hogy a könyvtár új szenvedélyének tárgya lett. Nagy lelkesedéssel vetette bele magát a könyvtárosi munkába. „Nem is sejtettem, hogy milyen birodalomba kerülök, és egy utolsó, öregkori szerelem zuhan rám. Úgy tekintettem a könyvtárra, mintha a modern idők temploma volna, a múlttal való kapcsolat ihletett helye, ahol meghatott csendben találkozok a lélek a régi korok és a jelen nagy szellemeivel”³. Végezte a könyvtárosi munka kötelező feladatait: beszerzések, katalógusépítés, rendezés, napi kölcsönzések, állomány karbantartás, és e mellett, 1978-ban a könyvtár történetét is megírta, mely az iskola fennállásának 125. és 130. éves évfordulójára készített évkönyvekben jelent meg. Fontosnak tartotta, hogy megismertesse a kollegákkal és a diákokkal a könyvtár értékeit. Sok évkönyvet átolvasott, az elérhető dokumentumokat gondosan végignézte, tisztelettel emlékezett meg az elődök precíz munkájáról, akik még kézírással rótták a sorokat, táblázatokat készítettek a könyvtár gyarapodásáról. Elfogódottan vette kézbe a 16-17. századokból származó nagy értékű köteteket. Jobbágy Károly számára mindez nem kényszerűségből végzett munka volt, hanem öröm. Az Országos Széchényi Könyvtár számára összeírta a muzeális értékű régi könyveket. Ehhez kb. 3000 kötetet vett egyenként kézbe, lapozott át. „... ez nem munka volt, hanem egy boldog, részeg utazás...”⁴

A könyvtár érdekében felhasználta ismeretségeit, felkereste író és költő barátait és dedikált fényképeket, írásokat kért és kapott tőlük. Ma is a könyvtár olvasótermének falán van Illyés Gyula, Vihar Béla, Németh László, Veres Péter dedikált fényképe. Az általa gyűjtött dedikált kéziratokat bekeretezve láthatjuk: Illyés Gyula, Nagy László, Weöres Sándor, Déry Tibor, Németh László, Lengyel József, Veres Péter aláírásával.

Nem volt könyvtárosi végzettsége, talán ennek ellensúlyozására is, ott volt minden szakmai összejövetelen, értekezleten, konferencián. Komolyan, felelősséggel végezte könyvtárosi munkáját. Erre példa hozzászólása a Pedagógusok Szakszervezete által kiadott Útmutató egyik 1972-es száma. A téma a muzeális értékeket őrző könyvtárak beszolgáltatási kötelezettsége volt. A Pedagógiai Könyvtár vezetésében felmerült az a gondolat, hogy az iskolai könyvtárak értékeit össze kellene gyűjteni egy helyre. Jobbágy Károly ezt nem tartotta jó ötletnek és ennek hangot is adott hozzászólásában. Úgy gondolta, hogy tanároknak, diákoknak egyaránt hasznára és örömére válik, ha néha kézbe vehetnek egy-egy régi darabot a féltve őrzött gyűjteményből, mint például Gesner *Tierbuch* c. könyvét, 1563-ból. Jobbágy Károly fontosnak tartotta, hogy példamutatással, neveléssel a mai diákokat az elődök tiszteletére, megbecsülésére neveljük.

„Nem lehet itt megöregedni, ebben az ifjúság-patakban, melyben naponta megmártózom, s naponta újraéledek... S kitűdülva az iskolából viszik az aznap szerzett zsákmányt: megint egy darabot belőlem...”⁵

Jobbágy Károly arra is felhívta a figyelmet, hogy a több száz éves, elrongyolódott, születte köteteket szakszerűen restaurálni szükséges és ehhez a Pedagógiai Könyvtár segítségét várta.

„Szép dolog a könyvtár és szép hivatás könyvtárosnak lenni. Mégis néha körülnézve egyre gyarapodó gazdagságomban, néha elszomorodom. A mai, rohanó életben, a sok irányban szétszóródó figyelme diáknak, s különösen a külön feladatokkal megterhelt tanárnak kevés ideje jut itt üldögelni, elmerülni a múlt és jelen irodalmában. Az archív könyvek egyre inkább megcsodálni való holmik, akár egy régi cserép vagy kard. De mi akkor is úgy tartsuk készenlétben, hogy amikor eljön az a pillanat, hogy szükség van rá, kézbe vehesse a tanár és felmutathassa egy eljövendő kor ifjúságának.”⁶

Nem kevés utánjárás, levelezés, személyes közbenjárás árán, de végül sikerült a Magyar Írók Szövetségének székházából megszerezni hat, szép, üveges szekrényt, amelyek enyhítettek a krónikus helyhiányon és ráadásul stílusukban is jól illeszkedtek a már meglévő bútorok közé. Korábban ezek a darabok egy püspöki könyvtár tulajdonában voltak. Fontos volt Jobbágy számára, hogy a könyvtárba belépőt egységes, harmonikus kép fogadja, ezért az oda nem illő, furnér tákolmányokat igyekezett minél előbb kicserélni és a hely szellemének megfelelő berendezéssel pótolni. Kereste a lehetőséget, hogy bővítsék a könyvtárat. Az 1977-78-as tanévben a szomszédos tantermet a könyvtárhoz kapcsolták, így lett egy olvasóterem is!

Szerepe volt abban is, hogy megmaradt az iskola régi Máriás zászlaja, amelyet 1864-ben Scitovszky hercegprímás szentelt fel, s amelyet a személyi kultusz idején a pincében, a szénhalom alatt rejtettek. Jobbágy Károly volt az, aki kimentette a szemétre dobott lim-lom közül a zászlót. Ezt a zászlót 2004-ben szépen, szakszerűen felújították.

Kapcsolatot alakított ki az ELTE BTK Könyvtártudományi tanszékével, könyvtárszakos fiatalokat hívott a gimnázium könyvtárába és ők végezték a pontos, szabályos címleírást. A számítógépes feldolgozás előnyeit felismerte, megértette mennyire megkönnyíti, pontosabbá, gyorsabbá teszi a könyvtári munkafolyamatokat a gépesített feldolgozás. Tervezte, hogy maga is részt vesz egy számítógépes tanfolyamon. Ügyelt ar-

ra, hogy a minden könyvtárra jellemző helyhiány ne legyen ok a pótolhatatlan értékű kötetek selejtezésére. „Alapelvem volt a könyvtár rendezésében, értékeinek kezelésében, hogy egyetlen műtől sem szabad megválni, csupán a felesleges harmad, negyed példányokat szabad selejtezni. Így a könyvtár sokszínű állományával mutatja, mi gyűlhetett össze immár 125 év alatt egy belvárosi iskola bibliotékájában.”⁷

Teljes szívvel és odaadással végezte könyvtárosi munkáját, felelősnek érezte magát a rábízott értékekért, igyekezett gyarapítani, gazdagítani az állományt, szebbé tenni a könyvtárat, türelmes neveléssel rábírt diákjait a könyvek megbecsülésére, az olvasás szeretetére. Úgy gondolta, gyermekkorban kell kialakítani az olvasás iránti igényt, ami majd elkíséri őket egy életen át. Tisztában volt vele, hogy a könyvtár egy iskola életében nem tölt be központi helyet, csak használják azt, inkább csak a hiányát érzik, ha valamiért mégis zárva tart

Mint annyi más alkotó ember, költő, író, Jobbágy Károly is csak kényszerűségből került a könyvtárba. A könyvtárosi munkát kezdetben nem hivatásnak tekintette, hanem menedéknek, ahol lesz ideje újra alkotni. De mint mindent, amit rábíztak egész életében, becsülettel, lelkiismerettel végezte könyvtárosi feladatait is. Könyvtárosként is tanár maradt, nem mulasztotta el az alkalmat, nevelte, jobbitó szándékkal néha megfeddte a könyvtárban hangoskodó, rendetlenkedő diákokat. Ügyelt arra, hogy betartassa a kölcsönzési időt tanárral, diákkal egyaránt. Ezt néhány kollegája nem vette jó néven. Jobbágy Károly úgy gondolta, csak annyit várhatunk el tanítványainktól, amit magunk is megteszünk. Gyerekkorban kell megtanulni, hogy nem csak jogaink, hanem kötelességeink is vannak. Csak az élhet a jogaival, aki teljesíti a kötelességét.

A könyvtárosi munka mellett, elvállalta az iskolai önképzőkör vezetését, és éveken át, 1962-72 között, az iskolai újság, az *Eötvös Diák* tanárszerkesztője volt. Átlapozva a lapokat, ámulva láthatjuk, milyen komolyan vette ezt a feladatot is. Szinte minden számban megjelent egy-egy verse, írása. Figyelemmel kísérte az iskolai élet minden eseményét, gondolkodott róla, véleményt alakított ki és azt meg is írta. Nem csak „óraadó” tanár volt, aki kicsöngetés után már nem érez felelősséget a diákjai iránt. Hitte, hogy az igazi tanár példamutatással mindig neveli diákjait. Olvasva írásait, azt láthatjuk, hogy minden érdekelte, fogékony, kíváncsi ember volt, aki nyitott szemmel vizsgálta maga körül a világot és benne az embereket.

Ma is aktuális, amit az iskolaújság 1965. január-februári, 2. számában *Ilyenek vagyunk* címmel vitaindítónak szánt; rövid beszámolót írt egy önképzőköri előadáson tapasztaltokról. A *West Side Story*-t mutatták be az iskola önkéntes, lelkes diákjai. Az előadást erősen zavarták a nézők! Viselkedésükkel, hangoskodásukkal, ki-bemáskálással folyamatosan zavarták a színészeket is, és azokat a nézőket, akiket érdekelt volna az előadás. „Most én, a fiatalos szenvedéllyel megvert „öreg” kérdezem: Miért van ez így? Mi kellene, amit a fiatalok végig tudnának ülni? Milyen program, rendezvény, ünnepély felelne meg az ifjúság ízlésének, türelmének. Beszéljünk erről, nyíltan, őszintén, hogy másként legyen.”⁸

Nagyon érdekes Sebő Ferenc beszámolója Egy elmaradt „Új Írás” délután címmel, az *Eötvös Diák* 1965. évfolyam 5. számában. A szerző arról ír, hogyan mentett meg Jobbágy Károly egy irodalmi estet a kudarctól. A nagy rutinnal rendelkező tanár rögtönözve előadást tartott a mai magyar líráról. Minden elhangzó mondata után egyre in-

kább lecsendesült az elégedetlenkedők indulata, amiért nem jöttek el a beígért irodalmi nagyságok. Jobbágy Károly vitát kezdeményezett, pl. a költészet közérthetőségéről; szerinte a mai költők sokszor összetévesztik az összetettséget a zavarossággal. A költészet iskoláját is tanulni kell, csak utána lehet kalandozásokba kezdeni. Sebő Ferenc úgy érezte, hogy Jobbágy lélekjelenléte, sziporkázó társalgási rutinja megmentette a találkozózt, és egy nagyon kellemes, hasznos, délutánt szerzett a hallgatóknak. Felelősnek érezte magát abban, hogy ne menjenek el csalódottan, fontosnak tartotta a diákok érdeklődését. „Az Új Írás délután elmaradt. De állíthatom, soha még elmaradt előadásnak ilyen sikere nem volt. Amit helyette kaptam, a nemrégiben lezajlott Jobbágy-esttel együtt valóban olyan élmény volt, amely diákkorom legcsillogóbb emlékei közé tartozik.”⁹

Az 1972/73-as tanévben *Búcsúzik a szerkesztő* című írásában leköszön a lap szerkesztéséről. Úgy érezte, az elmúlt tíz év elég volt, most már csinálja helyette valaki más a diáklapot. Nem szerzett számára már örömet ez a munka, zavarta, bántotta a diákok érdektelensége, nyeglesége. Úgy látta, a gyerekek nem veszik komolyan ezt a feladatot, megbízhatatlanok. Sok vitája volt a szerkesztői tagokkal, ami régen nem fordult elő. Egy diák azt mondta neki „a tanár úr olyan konzervatív”. Ezért hozta meg a döntését. „Elmondhatom – nem kis büszkeséggel, hogy szerkesztőségem ideje alatt az Eötvös Diákok formájában és tartalmában országos hírű és irigyelt diák orgánummá vált, amely bátor szókimondásával, merész témaival, irodalmi légkörével egyedülálló volt. ... Nem rossz szájjal és nem keserűen. Szeretettel figyelve továbbra is a lap sorsát, segítve, ahol tudok, de kissé távolabbról, a könyvtár polcai közül.”¹⁰

1983-ban 17 éve volt az Eötvös gimnázium könyvtárosa, amikor váratlanul, a megkérdése nélkül nyugdíjazták. A váratlan nyugdíjazás után a költő életében ismét csend következett. A nyugdíjazása utáni 15 évben új verseskötete már nem jelent meg. Hosszantartó súlyos betegség után halt meg 1998. január 16-án.

Költői tevékenysége nem adott számára megkönnyebbülést, feloldozást. A két József Attila díj ellenére soha nem volt a hatalom kegyeltje, költészetében nyomon követhető a mellőzöttség, „meg nem értés” hangja. A hazánkban régi hagyományokkal rendelkező urbánus-népies ellentét megbántott hallgatásra készítette a költőt, a másik oldal mindig hangosabb volt. Vágyott az elismerésre, de ez elmaradt, évekig csak az íróasztalfióknak írt. A hivatalos kritika szerint túl egyszerűek, túl hétköznapiak, túl közérthetőek a versei.

Amitől annyira félt, hogy elfelejtik, nem következett be. Alapítványa, aminek első díját még módjában volt neki személyesen átadni, a mai napig él és támogatja az arra méltó alkotókat. Az Eötvös Gimnázium emléktáblát avatott 2001-ben 80 éves születésnapja emlékére. A Könyves Kálmán Gimnázium meghirdetett drámaversenyét róla nevezte el. A könyvek, amiket annyira tisztelt, védett és óvott szeretett könyvtárában, megőrzik az Ő emlékét is. Dedikált kötetei a gimnázium könyvtárának polcain sorakoznak.

Jobbágy Károly már tíz éve halott, az interneten mégis, ma is több személyes honlapon találni tőle verset, amiket megismerésre érdemesnek gondol, olvasására ajánl a honlap tulajdonosa. 2006. nov. 4-én *Mondják, a Himnusz énekelték* c. kötetének a bemutatója a Petőfi Irodalmi Múzeumban volt. Az 1956-os forradalom 50. évfordulója

kapcsán, több megemlékezésen és a Magyar Rádióban is többször elhangzott a *Mondják, a himnusz énekelték* c. verse.

„Mint a folyómeder a sodródó kavicsot – csiszol és formál engem is az idő. Túl vagyok már az életem nagyobbik felén, sokat már nincs módja változtatni rajtam. De bízom a dialektikában, – nincs hatás, ellenhatás nélkül – és ha egy kicsit is, én is változtattam a verseimmel az olvasók gondolatain, érzelmeket világítottam meg és így jobban megismerték önmagukat, szebben tudnak szeretni – s ha így van – nem hiába az életem.”¹¹

Jegyzetek:

- ¹ Antall József: 100 esztendő a népiskolai törvény. Eötvös József és az 1868. évi népiskolai törvény országgyűlési vitája. Különlenyomat a Magyar Pedagógia 1968/4. p. 414-432.
- ² A 125 éves Eötvös József Gimnázium emlékkönyve, 1854/1979. 75. p.
- ³ Jobbágy Károly: Az elhagyott repülőtér. Budapest-Újpest, 1999. 17. p.
- ⁴ Jobbágy Károly, a könyvtárostanárr. Könyvtárostánárok füzetek. Bod Péter Társaság, 2001. 15 p.
- ⁵ Jobbágy Károly: Az elhagyott repülőtér. Budapest-Újpest, 1999. 12 p.
- ⁶ Pedagógusok Szakszervezete. Útmutató 3. Budapest, 1972 57. p.
- ⁷ Jobbágy Károly, a könyvtárostanárr. Könyvtárostánárok füzetek 3. Bod Péter Társaság, 2001. 16. p.
- ⁸ Eötvös Diák, 1965. január-február 2. sz. 3 p.
- ⁹ Eötvös Diák, 1965. 5. sz. p. 8-9.
- ¹⁰ Eötvös Diák, 1973. 4. sz. 2 p.
- ¹¹ Jobbágy Károly: Önvizsgálat. Palócföld 2. III. évf. , 1969. 57 p.

Károly Jobbágy, the librarian teacher, 1921-1998

Károly Jobbágy, the poet, who won the József Attila prize two times, was the librarian in one of the most significant grammar schools of the capital, the Eötvös Grammar School, for 17 years. His work can be described by his enthusiasm, activity and readiness.

He established close connections with the Faculty of Library Sciences of Eötvös Lóránd University. Thus among others he could invite students from the university to arrange and process the stock of the library. His work contributed to the improvement of the stock of the grammar school in a great extent.

2009/1-**Zsuzsa Tóth: Károly Jobbágy, der Bibliothekarslehrer 1921-1998**

Der zweifach mit Attila-József-Preis ausgezeichnete Dichter Károly Jobbágy war 17 Jahre lang Bibliothekar des Gymnasiums Eötvös, eines bedeutendes Gymnasiums der Hauptstadt. Aktivität, Initiativvermögen, Enthusiasmus charakterisierten ihn. Er baute enge Verbuóindung zum Lehrstuhl Bibliothekswissenschaft an der Universität Lóránd Eötvös. Unter anderem holte er Studenten des Lehrstuhles zur Regelung und Aufbereitung des Bestandes. Seine Tätigkeit trug viel zur Mehrung des Bestandes des Gymnasiums.